

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTO KRONIKA

1998

Struktūra

Veikė 7 skyriai: Didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ (vadovas – doc. dr. *Vytautas Vitkauskas*), Bendrinės kalbos žodynų (suformuotas 1998 11 16, vadovė – dr. *Gertrūda Naktinienė*), Vardyno (vadovė – habil. dr. *Vitalija Maciejauskienė*), Gramatikos (vadovas – prof. habil. dr. *Vytautas Ambrazas*), Kalbos kultūros (vadovas – dr. *Pranas Kniūkšta*), Terminologijos (vadovas – dr. *Kazimieras Gaivenis*), Kalbos istorijos ir dialektologijos (vadovas – dr. *Kazys Morkūnas*); Leidybos grupė (vadovė – *Audronė Stanislovaitienė*).

Instituto direktorius – prof. habil. dr. *Algirdas Sabaliauskas*. Direktoriaus pavaduotojai – dr. *Kazys Morkūnas* (mokslo reikalams), *Kęstutis Jurkūnas* (bendriesiems reikalams). Mokslinis sekretorius – dr. *Artūras Judžentis* (iki spalio 31 d.), *Irena Andriukaitienė* (nuo lapkričio 2 d.).

1998 m. pabaigoje Institute dirbo 140 darbuotojų, iš jų 105 mokslo darbuotojai (37 mokslininkai: 3 habilituoti daktarai profesoriai, 5 habilituoti daktarai, 5 daktarai docentai, 24 daktarai).

Nuo rugsėjo 15 d. į Instituto finansuojamą jungtinę VDU ir LKI humanitarnių mokslų srities filologijos krypties doktorantūrą priimti: *Jurga Girčienė*, *Alma Ragauskaitė*, *Algis Rubinas*, *Jolita Urbanavičienė* (iš viso mokėsi 20 doktorantų).

Pagrindinės veiklos kryptys

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 07 02 nutarimu Nr. 825 nustatytos tokios pagrindinės Instituto veiklos kryptys:

1. Lietuvių kalbos leksikologijos, leksikografijos ir gramatinės sandaros tyrimai;
2. Lietuvių kalbos istorijos, dialektologijos ir kalbų ryšių tyrimai;
3. Lietuvių kalbos funkcionavimo visuomenėje ir terminologijos tyrimai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 04 14 nutarimu Nr. 457 Institutui kartu su Vytauto Didžiojo universitetu penkeriems metams suteikta teisė steigti doktorantūrą ir teikti daktaro mokslo laipsnį.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 07 20 nutarimu Nr. 900 Institutui kartu su Lietuvių literatūros ir tautosakos institutu penkeriems metams suteikta teisė teikti habilituoto daktaro mokslo laipsnį.

Svarbiausi Instituto tarybos sprendimai

Tarybos pirmininkas – prof. habil. dr. *Vytautas Ambrazas*, pirmininko pavaduotoja – habil. dr. *Nijolė Sližienė*, sekretorė – dr. *Gertrūda Naktinienė*.

Iš viso įvyko 6 Tarybos posėdžiai.

Sausio 28 d. posėdyje: 1) aptarta *Bendrinės lietuvių kalbos žodyno* koncepcija; 2) patikslintos Instituto veiklos kryptys; 3) patvirtinti spausdinti šie leidiniai: Nijolė Sližienė. *Lietuvių kalbos veiksmažodžių junglumo žodynas. II(1)*; Zita Šimėnaitė. *Lietuvių kalbos frazeologija, 1956–1997: Literatūros rodyklė*; 4) patvirtinta šios sudėties 1998 metų Atestacijos komisija: pirmininkė – habil. dr. Nijolė Sližienė, nariai: habil. dr. Saulius Ambrazas, doc. dr. Angelė Kaulakienė, dr. Pranas Kniūkšta, Marija Razmukaitė, Zita Šimėnaitė, dr. Aloyzas Vidugiris; 5) patvirtintas Jungtinės LKI ir VDU doktorantūros ir habilitacijos komisijos pirmininku habil. dr. Simas Karaliūnas.

Kovo 5 d. posėdyje: 1) patvirtinta Instituto mokslinės veiklos 1997 m. ataskaita ir 1998 m. planas; 2) kandidatų į Lietuvos mokslo akademijos narius korespondentus nutarta teikti prof. habil. dr. Algirdą Sabaliauską; 3) patvirtintas spausdinti Instituto ir Vilniaus universiteto kraštotyrininkų ramuvos leidinys *Homo sum. Žodžiai Kazimierui Eigminui*; 4) į jungtinę VDU ir LKI doktorantūros bei habilitacijos komisiją vietoj habil. dr. Nijolės Sližienės įtrauktas doc. dr. Juozas Karaciejus; 5) nutarta Instituto darbuotojams teikiamų apdovanojimų, pašalpų ir paramos dydžius siūlyti nustatyti Direkcijai atsižvelgiant į situaciją ir Instituto finansines išgales.

Gegužės 26 d. posėdyje: 1) nutarta suformuoti Institute Bendrinės kalbos žodynų skyrių; 2) patvirtintas Atestacijos komisijos sprendimas Vardyno skyriaus asistentą dr. Laimutį Bilkį penkeriems metams atestuoti vyresnioju moksliniu bendradarbiu; 3) patvirtinti spausdinti šie leidiniai: Laima Grumadienė, Vida Žilinskienė. *Dažninis dabartinės rašomosios lietuvių kalbos žodynas (abėcėlės tvarka)*; Jonas Kruopas. *Rinktiniai raštai; Kalbos patarimų informacinis biuletenis 4*; 4) patvirtinti Instituto leidybinių darbų, atliekamų pagal atskiras sutartis, įkainiai; 5) patvirtinta: jungtinės LKI ir VDU doktorantūros komisijos sudėtis (habil. dr. Simas Karaliūnas (pirmininkas), prof. habil. dr. Vytautas Ambrazas (pirmininko pavaduotojas), dr. Rūta Marcinkevičienė (sekretorė), dr. Artūras Judžentis, prof. habil. dr. Vytautas Kaminskas, prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas, prof. habil. dr. Albertas Rosinas, prof. habil. dr. Zigmąs Zinkevičius); skyrių vadovų konkurso komisija (dr. Kazys Gaivenis, dr. Artūras Judžentis, habil. dr. Nijolė Sližienė); Evelinos Kolupailaitės Masiokienės stipendijos nuostatai; 6) tartasi papildyti Instituto tęstinių leidinių redakcinės kolegijas.

Rugsėjo 3 d. posėdyje: 1) skyrių vadovais išrinkti: Bendrinės kalbos žodynų – dr. Gertrūda Naktinienė, Kalbos istorijos ir dialektologijos – dr. Kazys Morkūnas, Vardyno – habil. dr. Vitalija Maciejauskienė; 2) patvirtintas spausdinti leidinys *Lietuvių kalbotyros klausimai 39*; 3) patvirtinta: jungtinės LKI ir LLTI habilitacijos komisijos sudėtis (prof. habil. dr. Vytautas Ambrazas, prof. habil. dr. Kazys Grigas, prof. habil. dr. Vytautas Kubilius, prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas, prof. habil. dr. Leonardas Sauka, habil. dr. Nijolė Sližienė, habil. dr. Vytautas Vanagas); Instituto doktorantų priėmimo komisija (prof. habil. dr. Vy-

tautas Ambrazas (pirmininkas), dr. Artūras Judžentis, prof. habil. dr. Albertas Rosinas, prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas, prof. habil. dr. Zigmas Zinkevičius); 4) patikslinti doktorančių Onos Aleknavičienės, Jolantos Gelumbeckaitės, Vitos Pranskūnaitės doktorantūros baigimo terminai; 5) pakeista eksternės Zitės Šimėnaitės doktorantūros komiteto sudėtis; 6) kandidatų Evelinos Kolu-pailaitės Masiokienės vienkartinę stipendijai pasiūlytas doktorantas Edmundas Trumpa.

Spalio 21 d. posėdyje: 1) patvirtinti Atestacijos komisijos sprendimai, naujai priimtų doktorantų doktorantūros komitetai; 2) patvirtinti spausdinti šie Instituto leidiniai: *Kanceliarinės kalbos patarimai*. Pataisytas ir papildytas leidimas; *Kalbos patarimų informacinis biuletenis* 5; *Terminologija* 5; *Sofija Kėzytė. Bibliografija* (sudarė Zita Šimėnaitė, redagavo Kazys Morkūnas); 3) nutarta teikti kandidatais dr. Aloyzą Vidugirį aukščiausiojo laipsnio ir dr. Daivą Marmulaitę jaunųjų mokslininkų valstybės stipendijoms; 4) mokslinės sekretorės pareigoms patvirtinta Irena Andriukaitienė; 5) pritarta Instituto leidinių redakcinių kolegijų pakeitimams: vietoj doc. dr. Aldono Pupkio į *Kalbos kultūros* redakcinę kolegiją įtrauktas prof. habil. dr. Vitas Labutis; į *Lietuvių kalbotyros klausimų* redakcinę kolegiją papildomai įtrauktas prof. habil. dr. Axel Holvoet; į Terminologijos redakcinę kolegiją papildomai įtraukta prof. habil. dr. Valentina Skujinia; 6) patvirtinta adresatų, kuriems siunčiamos Institute ginamų disertacijų santraukos, sąrašo bendroji dalis.

Gruodžio 2 d. posėdyje: 1) pritarta „Bendrinės lietuvių kalbos žodyno“ rengimo pagrindams ir principams; 2) patvirtintas doc. dr. Vytauto Vitkausko habilitacijos komitetas, patikslintas habilitacinio darbo pavadinimas – „Lietuvių kalbos tarmių morfoneminiai reiškiniai ir jų svyravimas“; 3) patvirtinti spausdinti šie leidiniai: *Lietuvių kalbotyros klausimai* 40, *Kalbos kultūra* 71, *Kalbos patarimų informacinis biuletenis* 6.

Leidyba

Bilkis, Laimutis. Lietuvių priesaginės darybos helonimai: Daktaro disertacijos santrauka. Humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos (H 591). – V.: Lietuvių k. inst., 1998. – 22 p. – 100 egz.

Grumadienė, Laima, *Žilinskienė*, Vida. Dažninis dabartinės rašomosios lietuvių kalbos žodynas (abėcėlės tvarka). – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – XXXVI, 474 p. – 250 egz.

Homo sum. Žodžiai Kazimierui Eigminui / sudarė: Klaudijus Driskius, Artūras Judžentis, Venantas Mačiekus; redagavo Kostas Aleksynas, Artūras Judžentis. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – 297 p. – 1000 egz.

Jonas Kruopas ir dabartinė lietuvių terminologija (Mokslinio seminaro programa ir pranešimų tezės. Vilnius, 1998 m. birželio 24 d.) / sudarė ir redagavo Stasys Keinys. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – 16 p. – 150 egz.

Kruopas, Jonas. Rinktiniai raštai / sudarė: Stasys Keinys, Kazys Morkūnas, Algirdas Sabaliauskas. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 555 p., [8] iliustr. lap. – 500 egz.

Kalbos kultūra / red. kol.: Vytautas Ambrazas, Kazimieras Gaivenis, Pranas Kniūkšta (ats. red.), Vitas Labutis, Vitalija Maciejauskienė, Rita Miliūnaitė, Gertrūda Naktinienė; sudarė ir sp. rengė Albina Bataitytė. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – Sąs. 71. – 124 p. – 1500 egz.

Kalbos patarimų informacinis biuletenis 4. 1996 m. liepa – gruodis / red. Rita Miliūnaitė, sp. rengė Janina Vileikienė. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 62 p. – 500 egz.

Kalbos patarimų informacinis biuletenis 5. 1997 m. sausis – birželis / red. Rita Miliūnaitė, sp. rengė Janina Vileikienė. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 41 p. – 500 egz.

Kalbos patarimų informacinis biuletenis 6. 1997 m. liepa – gruodis / red. Rita Miliūnaitė, sp. rengė Janina Vileikienė. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 50 p. – 500 egz.

Kanceliarinės kalbos patarimai / Lietuvių k. inst.; parengė P. Kniūkšta. – Pataisytas ir papildytas leidimas. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 339 [1] p. – 5000 egz.

Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai: Kazimiero Jauniaus 150-osioms gimimo ir 90-osioms mirties metinėms paminėti (Lietuvių kalbos instituto ir Vilniaus pedagoginio universiteto konferencijos pranešimų tezės. 1998 m. spalio 22–23 d.) / sudarė Kazys Morkūnas. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – 40 p. – 150 egz.

Lietuvių kalbotyros klausimai. T. 39 / red. kol.: Kazys Morkūnas (ats. red.), Vytautas Ambrazas (ats. red. pavad.), Aina Blinkena, Vincentas Drotvinas, Axel Holvoet, Vitalija Maciejauskienė, Danguolė Mikulėnienė, Gertrūda Naktinienė, Bonifacas Stundžia, Zigmas Zinkevičius; sudarė: Danguolė Mikulėnienė, Kazys Morkūnas, Algirdas Sabaliauskas. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – 275 p. – 500 egz.

Lietuvių kalbotyros klausimai. T. 40 / red. kol.: Kazys Morkūnas (ats. red.), Vytautas Ambrazas (ats. red. pavad.), Aina Blinkena, Vincentas Drotvinas, Axel Holvoet, Vitalija Maciejauskienė, Danguolė Mikulėnienė, Gertrūda Naktinienė, Bonifacas Stundžia, Zigmas Zinkevičius; sudarė: Daiva Atkočaitytė, Rima Bacevičiūtė, Vilija Lazauskaitė, Asta Leskauskaitė, Kazys Morkūnas, Edmundas Trumpa. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – 256 p. – 500 egz.

Razmukaitė, Marija. Lietuvos priešaginiai oikonimai: Daktaro disertacijos santrauka. Humanitariniai mokslai, filologija, onomastika (H 370). – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – 22 p. – 100 egz.

Sližienė, Nijolė. Lietuvių kalbos veiksmažodžių junglumo žodynas. II (1) N-R. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 325 p. – 1000 egz.

Šimėnaitė, Zita. Lietuvių kalbos frazeologija. 1956–1977 / red. Jonas Paulauskas. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – 31 p. – 300 egz.

Terminologija / red. kol.: Antanas Buračas, Kazimieras Gaivenis (ats. red.), Angelė Kaulakienė, Jonas Klimavičius (ats. red. pav.), Valentina Skujinia, Algirdas Smilgevičius. – V.: Lietuvių k. inst. I-kla, 1998. – Sąs. 5. – 159 p. – 500 egz.

Valeckienė, Adelė. Funkcinė lietuvių kalbos gramatika. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 416 p. – 2000 egz.

Valiulytė, Elena. Lietuvių kalbos sintaksiniai sinonimai: vietos, laiko ir priežasties raiška. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 427,[1] p. – 1000 egz.

Vidugiris, Aloyzas. Zietelos šnektos žodynas / moksl. red. Danguolė Mikulėnienė. – V.: Mokslo ir enciklopedijų leidybos inst., 1998. – 846 [1] p. – 800 egz.

Leidybai lėšų skyrė Švietimo ir mokslo ministerija, Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo pagal Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo 1996–2005 metų programą.

Kompiuterinės knygos (kompaktinių diskų pirmosios versijos):

Lietuvių tarmės. Multimedia žodynas (1 dalis). 1998.

Projekto vykdytojai: Danguolė Mikulėnienė, Kazys Morkūnas, Aloyzas Vidugiris, Daiva Atkočaitytė, Asta Leskauskaitė, Edmundas Trumpa (LKI), Laimutis Telksnys, Kęstutis Juškevičius, Evaldas Ožeraitis (MII), Stasys Gutautas, Ignas Miniotas (Lietuvos liaudies buities muziejus).

Darbą finansavo UNESCO.

Lietuvių kalbos tarmės. Chrestomatija. 1998.

Projekto vykdytojai: Audra Zavadzkaitė, Asta Leskauskaitė, Edmundas Trumpa (LKI), Evaldas Ožeraitis (MII).

Darbą finansavo Valstybinis mokslo ir studijų fondas.

Kiti Instituto darbuotojų parengti leidiniai:

Kniūkšta, Pranas, Lyberis, Antanas. Mokomasis lietuvių kalbos rašybos ir kirčiavimo žodynas. – 6-asis leid. – K.: Šviesa, 1998. – 367 p. – 10000 egz.

Lietuvių kalbos žinynas / Bronius Dobrovolskis, Pranas Kniūkšta, Antanė Kučinskaitė, Aldona Paulauskienė, Asta Ryklienė, Bonifacas Stundžia, Danutė Tarvydaitė; sudarė Pranas Kniūkšta. – K.: Šviesa, 1998. – 543 p. – 10000 egz.

Mokyklinis tarptautinių žodžių žodynas / Irena Ermanyte, Ona Kažukauskaitė, Jonas Paulauskas, Joana Pribušauskaitė, Janina Žiemytė. – 2-asis patais. ir papild. leid. – K.: Šviesa, 1998. – 437 p. – 4000 egz.

Dalyvavimas spaudoje

Paskelbti 68 moksliniai (13 užsienio leidiniuose) ir 113 mokslo populiarinimo straipsnių. Išspausdinta 40 konferencijų tezių.

Mokslinės ekspedicijos

Kalbos istorijos ir dialektologijos skyrius surengė tris ekspedicijas:

birželio 24 – liepos 5 d. dialektologinius duomenis Marijampolės rajono Daukšių apylinkėse kartu su Vilniaus pedagoginio universiteto studentais rinko dr. Laima Grumadienė (vadovė), Vita Pranskūnaitė;

liepos 7–19 d. Raseinių rajono Viduklės apylinkėse pagal dialektologines anketas duomenis rinko Daiva Atkočaitytė (vadovė) kartu su Vilniaus pedagoginio universiteto studentais;

liepos 22–31 d. Lazdijų rajono Kučiūnų apylinkėse tarminę medžiagą rinko Ona Aleknavičienė, Asta Leskauskaitė (vadovė), Rima Bacevičiūtė, Edmundas Trumpa.

Ivairūs kalbos ir tarmių duomenys taip pat rinkti Biržų (dr. Gertrūda Naktinienė), Griškabūdžio (Vilija Sakalauskienė), Ignalinos (Algis Rubinas), Kabeilių, Malkavos (Asta Žūkaitė), Kučiūnų, Veisiejų (Vilija Lazauskaitė), Šakių (Rima Bacevičiūtė), Švėkšnos (Adelė Judeikienė), Veiviržėnų (dr. Irena Ermanytė) apylinkėse. Keletą kartų vyкта į Baltarusiją: Apso apylinkėse akademiniam Lietuvių kalbos žodynui žodžius rinko Vidmantas Kuprevičius, Asta Žūkaitė; Breslaujos rajone vietos lietuvių kalbos duomenis užrašinėjo dr. Kazys Garšva; Varenavo apylinkėse gyvenančių lietuvių tarmę tyrė Nijolė Tuomienė; Zietelos šnekta domėjosi dr. Kazys Morkūnas, Edmundas Trumpa, dr. Aloyzas Vidugiris.

Iš viso Didžiojo „Lietuvių kalbos žodyno“ skyriaus darbuotojai surinko 2160 žodžių, kolegos iš Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus – apie 5000 vienetų tarminių duomenų, įrašė 50 val. trukmės tarmių tekstų.

Konferencijos, seminarai

Vasario 11–12 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos bei Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamento surengtame seminare *Valstybinė kalba ir integracija (Estija, Latvija, Lietuva)* pranešimus skaitė Vilija Lazauskaitė (*Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo programa: raida ir perspektyvos*), doc. dr. Danguolė Mikulėnienė (*Valstybinės kalbos statusas de jure ir de facto: jo įgyvendinimo ir tvarkybos problemos*), Asta Rykliienė (*Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo programos kalbos kultūros darbai*).

Kovo 10–12 d. Sankt Peterburgo XXVII aukštųjų mokyklų mokslinės metodinės dėstytojų ir aspirantų konferencijos, kurią surengė profesorius Leonardas Gercenbergas ir aspirantas Aleksejus Andronovas, Baltistikos sekcijoje pranešimus skaitė ir Instituto kalbininkai: Asta Leskauskaitė (*Priebalsių depalatalizacija ir priešakinės eilės vokalizmas pietvakarių aukštaičių tarmėse*), Edmundas Trumpa (*Zietelos šnektos junginių *tj, *dj refleksai ir dzūkavimo galimybė*), dr. Artūras Judžentis (*Sudėtinio sakinio sandara lietuvių kalbos gramatikose*).

Balandžio 24 d. Šiaulių universiteto Humanitarinis fakultetas ir dialektologijos centras surengė Aldonos Jonaitytės 70-mečiui skirtą seminarą *Tarmės: tyrimas ir perspektyva*. Jubiliatę pasveikino ir pranešimus seminare skaitė dr. Kazimieras Garšva (*Šiaurės Lietuvos latvybės, kiti skoliniai ir bendri žodžiai*), Vilija Lazauskaitė (*Dėl tarmybių ir jų reikšmių pateikimo DLKŽ*), dr. Kazys Morkūnas (*Lietuvių kalbos tarmių tyrimas: istorija ir dabartis*), doc. dr. Vytautas Vitkauskas (*Tarmių sąjunga?*). Seminare dalyvavo ir Jubiliatę taip pat sveikino prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas, dr. Aloyzas Vidugiris.

Gegužės 20–22 d. Budapešte surengtoje tarptautinėje konferencijoje *Link Europos terminologijos (Towards European Terminology)* dalyvavo ir pranešimą *Lietuviškos fizikos terminijos raidos ypatybės (Peculiarities of the evolution of Lithuanian physics terminology)* skaitė dr. Angelė Kaulakienė.

Gegužės 28 d. Instituto Kalbos kultūros skyrius Vilniaus miesto savivaldybės salėje surengė diskusijų seminarą *Svetimybės žiniasklaidoje*. Seminarui vadovavo Jurga Girčienė ir Asta Ryklienė. Diskusijose dalyvavo ir į klausimus atsakė dr. Angelė Kaulakienė, habil. dr. Nijolė Sližienė, doc. dr. Danguolė Mikulėnienė ir dr. Pranas Kniūkšta.

Birželio 24 d. Jono Kruopo 90-mečiui skirtame moksliniame seminare *Jonas Kruopas ir dabartinė lietuvių terminologija* pranešimus skaitė prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas (*Kalbininkas Jonas Kruopas*), dr. Kazimieras Gaivenis (*J. Kruopo terminologinės pažiūros*), doc. dr. Stasys Keinys (*J. Kruopo terminologijos darbai*), dr. Angelė Kaulakienė (*J. Kruopas – nuoseklios ir kryptingos fizikos terminijos tvarkybos šalininkas*), doktorantė Albina Aukšoriūtė (*Lauryno Ivinskio žodynai*), dr. Jonas Klimavičius (*Siūlas, gija, verpalas; verpti, sukti, mesti, austi*). Seminaro pranešimų tezės išleistos atskiru leidinuku.

Rugpjūčio 17–21 d. Greifswaldo universitete Baltistikos instituto surengtoje jaunųjų baltistų vasaros akademijoje *Philologia Baltika '98* skaitė pranešimus dr. Laimutis Bilkis (*Lietuvių helonimų tyrimai*), Vytautas Kardelis (*Dėl vieno slavizmo adaptacijos atvejo*), Gina Kavaliūnaitė (*Chylinskio Naujojo Testamento vertimo rankraščio kompiuterinio varianto rengimo problemos*).

Rugpjūčio 28–29 d. habil. dr. Simas Karaliūnas XII Tarptautiniame slavistų kongrese Krokuvoje skaitė pranešimą *Iš baltų ir slavų etnonimų formavimosi problematikos*.

Spalio 3–4 d. Loreta Vaicekauskienė dalyvavo Kopenhagos universitete vykusiame seminare, skirtame danų kalbos dėstytojams Skandinavijoje ir Baltijos šalyse, skaitė pranešimą *Požiūris į svetimybės Lietuvoje ir Danijoje*.

Spalio 8–12 d. Milano kalbotyros draugijos kvietimu prof. habil. dr. Vytautas Ambrazas dalyvavo tarptautiniame kongrese „Kalbotyra XX a. antroje pusėje“, skaitė pranešimą *Neue Richtungen in der baltischen historischen Sprachwissenschaft*.

Spalio 9 d. Instituto kalbos kultūros skyriaus ir Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedros surengtoje Jono Jablonskio konferencijoje *Nauji kalbos reišk-*

kiniai ir jų vertinimas perskaityta septyniolika pranešimų. Iš jų septyni – Instituto mokslininkų: Jurgos Girčienės *Naujųjų svetimybių atitikmenys – darybos naujažodžiai*, dr. Angelės Kaulakienės *Tikrosios ir tariamosios terminologijos naujovės*, dr. Prano Kniūkštos *Žodžio darybinė ir darybos reikšmė*, dr. Ritos Miliūnaitės *Nauji kalbos reiškiniai: natūralioji ir dirbtinė atranka*, Astos Ryklienės *Nekaitomi žodžiai dabartinėje lietuvių kalboje*, Loretos Vaicekauskienės *Svetimybių vertinimas: kalbos vartotojų požiūrio analizė* ir Ramunės Vaskelaitės *Vidaus einamasis vietininkas dabartinėje publicistikoje*. Be to, Instituto kalbininkams teko vadovauti ir posėdžiams: pirmajam – dr. Angelei Kaulakienei ir dr. Pranui Kniūkštai, antrajam – Astai Ryklienei (drauge su prof. habil. dr. Vitu Labučiu), trečiajam – Jurgai Girčienei (drauge su prof. habil. dr. Kazimieru Župerka). Konferencijos tezės išspausdintos atskira knygele, o išplėstus pranešimus numatoma dėti į Kalbos kultūros skyriaus sudarysimą *Lietuvių kalbotyros klausimų* tomą.

Spalio 22–23 d. Institutas drauge su Vilniaus pedagoginiu universitetu surengė konferenciją *Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai* Kazimiero Jauniaus 150-osioms gimimo ir 90-osioms mirties metinėms paminėti. Konferencijoje pranešimus skaitė šie Instituto mokslininkai: dr. Gintautas Akelaitis (*Sintaksė K. Jauniaus „Lietuvių kalbos gramatikoje“*), dr. Kazimieras Garšva (*Šiaurės vakarų panevėžiškių „murmamieji balsiai“: nuo K. Jauniaus iki A. Girdenio*), prof. habil. dr. Axel Holvoet (*Lietuvių dativus cum infinitivo ir latvių infinityviniai santykiniai sakiniai*), habil. dr. Saulius Ambrazas (*Lietuvių ir latvių kalbų daiktavardžių darybos svarbiausi skirtumai*), Audra Ivanauskienė (*M. Daukšos Postilės daiktavardžio linksniavimo tipų hierarchija*), Evija Lipartė (*Formos laukan reikšmės ir galimos alternatyvos lietuvių kalbos tarmėse*), Irena Andriukaitienė (*Kai kurie spalvos reiškimo lyginamuoju junginiu ypatumai*), doc. dr. Juozas Karaciejus (*Dar kartą dėl Wolfenbüttelio postilės tarminių faktų interpretavimo*), doc. dr. Danguolė Mikulėnienė (*Dėl priesagos -iškas, -a būdvardžių kirčiavimo raidos*), Daiva Atkočiaitė (*Kirčio atitraukimas Viduklės šnekoje*), Vilija Lazauskaitė (*Dėl dviskiemenių o-kamienių daiktavardžių kirčiavimo variantų pietinėse aukštaičių tarmėse*), Rima Bacevičiūtė (*Lukšių šnektos žemutinių netrumpųjų balsių ypatumai*), dr. Laima Grumadienė (*Tarptautiniai žodžiai „Dažniniame dabartinės rašomosios lietuvių kalbos žodyne“. 1997 m.*). Konferencijoje dalyvavo ir pranešimus skaitė svečiai iš Estijos, Latvijos, Lenkijos, Ukrainos. Konferencijos tezės išleistos atskiu leidiniu.

Lapkričio 6 d. Vilniaus universitete tarptautinėje konferencijoje *Jono Kazlausko diena: istorinės gramatikos dalykai* dalyvavo ir Instituto mokslininkai. Prof. habil. dr. Axel Holvoet skaitė pranešimą *Kai kurios lietuvių ir latvių kalbų neveikiamosios rūšies ypatybės ir rūšys su objekto vardininku*.

Lapkričio 19 d. Valstybinė lietuvių kalbos komisija prie Lietuvos Respublikos Seimo surengė seminarą *Kalbos tvarkyba: tradicija ir dabartis*, skirtą valstybinės kalbos statuso atkūrimo 10-mečiui. Pranešimus skaitė Asta Ryklienė (*Faktai ir skaičiai apie Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo 1996–2005 m. progra-*

mą), Vilija Lazauskaitė (*Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo 1996–2005 m. programos perspektyvos*), doc. dr. Danguolė Mikulėnienė (*Kalbos atgimimo dešimtmečio pamokos*), dr. Rita Miliūnaitė (*Laikinosios ir plintančios naujovės*), Jurga Girčienė (*Naujosios svetimybės: variantiškumas ir pasirinkimo galimybė*), dr. Pranas Kniūkšta (*Firmų padalinių pavadinimai*), doc. dr. Laima Grumadienė (*Kalbos klaidų prevencija radijo kalboje*).

Gruodžio 17 d. Marijampolėje įvykusioje mokslinėje konferencijoje *Sūduva – Lietuvos valstybės kūrime* prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas skaitė pranešimą *Sūduva ir lietuvių bendrinė kalba*.

Gruodžio 18 d. Mokslų akademijoje doc. dr. Juozas Karaciejus skaitė pranešimą *Merkelio Petkevičiaus Katekizmo kalbinės ypatybės*. Renginys buvo skirtas šios knygos 400-osioms metinėms paminėti.

Stažuotės, komandiruotės

1997 m. spalio 8 d. – 1998 m. liepos 31 d. Instituto doktorantė *Evija Liparte* stažavosi Leipzigo universiteto Anglistikos institute pas profesorę Susan Olsen.

Vasario 1 d. – liepos 5 d. *Gina Kavaliūnaitė* su Olandijos švietimo ministerijos stipendija mokėsi Amsterdamo Vrije universitete. Lankytos senosios ir dabartinės olandų literatūros bei kalbos paskaitos, išlaikytas 17-ojo amžiaus olandų kalbos egzaminas.

Balanzio 1 d. – birželio 1 d. *Ramunė Vaskelaitė* su Mokslo ir studijų departamento konkurse laimėta Italijos Vyriausybės stipendija stažavosi Perudžos universitete.

Balandžio 1d. – birželio 30 d. *Vytautas Kardelis* stažavosi Miunsterio universitete, studentams baltistams skaitė paskaitas „Litauische Dialektologie“.

Balandžio 1d. – birželio 30 d. *Loreta Vaicekauskienė* su stipendija, skirta Baltijos šalių doktorantams remti, stažavosi Kopenhagos universitete.

Balandžio 16–17 d. Greifswaldo universiteto Baltistikos instituto surengtame tarptautiniame simpoziume *Balticum 98. Politik – Wirtschaft – Kultur* dalyvavo dr. *Artūras Judžentis*.

Rugpjūčio 17–21 d. doktorantė *Jolanta Gaivenytė* dalyvavo 15-oje terminologijos vasaros mokykloje, kuri buvo surengta Vienoje. Klausyta paskaitų apie terminų standartizavimą ir terminologinio darbo vadybą, mokytasi dirbti su kompiuterine terminologijos duomenų baze „Multiterm“.

Spalio 1–10 d. prof. habil. dr. *Vytautas Ambrazas* stažavosi Italijoje Parmos universiteto kvietimu, domėjosi senųjų lietuvių kalbos paminklų tyrimu ir leidimu.

Lapkričio 2–7 d. *Vidas Garliauskas* dirbo Torunės M. Koperniko universiteto bibliotekoje, kur susipažino su kryžiuočių archyvais.

Kiti renginiai

Sausio 30 d. Instituto darbuotojai buvo pakviesti į Lietuvos liaudies kultūros centrą. Jo administracija papasakojo apie Centro veiklą, turimus tarminius įrašus, parodė archyvus. Sutarta ateityje daugiau bendrauti tiriant dvasinę tautos kultūrą.

Vasario 24 d. profesorius *Jochen Dieter Range* Vilniaus universitete skaitė paskaitą *Lietuvių identitetas, patriotizmas ir nacionalizmas multietninėje ir multikultūrinėje valstybėje*. Paskaitos klausėsi, su profesoriumi diskutavo ir Instituto darbuotojai.

Vasario 25 d. Kaune Maironio lietuvių literatūros muziejaus surengtame Viktoro Falkenhano 95-ųjų gimimo metinių minėjime dalyvavo prof. habil. dr. *Algirdas Sabaliauskas*. Minėjime jis pasakojo apie šio vokiečių mokslininko asmenybę, jo ryšius su Lietuva.

Balandžio 2 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto salėje pristatyti Instituto mokslininkų parašyti ar sudaryti 1997 m. antrojo pusmečio ir 1998 m. pradžios leidiniai.

Balandžio 30 d. Mokslų akademijoje surengtoje diskusijoje *Informatika humanitaroms*, kurioje pranešimą skaitė ir diskusijai vadovavo akademikas *Laimutis Telksnys*, dalyvavo ir kalbėjo prof. habil. dr. *Vytautas Ambrazas* ir doc. dr. *Danguolė Mikulėnienė*.

Gegužės 4 d. dr. *Artūras Judžentis* Instituto darbuotojams papasakojo apie Greifswaldo universiteto baltistikos institutą ir jame vykusį simpoziumą *Symposium Balticum 98*.

Gegužės 4 d. vilniečių kalbos šventėje *Lietuviškas žodi – spinduly gintarini ant lūpų* kalbėjo dr. *Pranas Kniūkšta*, habil. dr. *Nijolė Sližienė*, dr. *Elena Valiulytė*, doc. dr. *Vytautas Vitkauskas*.

Gegužės 26 d. Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriuje surengtas Instituto ir aukštųjų mokyklų dialektologų pasitarimas tarmių tyrimo ir kitų kalbos duomenų rinkimo klausimais. Pasitarimui vadovavo dr. *Kazys Morkūnas*.

Rugsėjo 18 d. surengtame doktorantų seminare dr. *Laimutis Bilkis*, dr. *Birutė Kabašinskaitė*, doktorantė *Gina Kavaliūnaitė* ir dr. *Virginija Vasiliauskienė* papasakojo apie Greifswaldo universitete dr. Christianės Schiller ir prof. dr. Joche-no Dieterio Rangės surengtą jaunųjų baltistų vasaros akademiją.

Rugsėjo 26 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto salėje susirinkę dr. Kazimiero Eigmino bendraminčiai ir bendražygiai knygos *Homo sum. Žodžiai Kazimierui Eigminui* pasirodymo proga prisiminė velionį ir drauge su juo prabėgusias dienas.

Rugsėjo 29 d. šventėje *Graudi ta amžina malda už kalbą* prisiminimais apie profesorių Juozą Pikčilingį dalijosi dr. *Pranas Kniūkšta*, doc. dr. *Vytautas Vitkauskas*.

Spalio 23 d. Rokiškio bibliotekos salėje buvo pristatyta knyga *Homo sum. Žodžiai Kazimierui Eigminui*. Renginyje prisiminimais apie velionio gyvenimą ir

darbus pasidalino Kazimiero Eigmino sesuo, dr. *Antanas Balašaitis*, asistentas *Vidmantas Kuprevičius* ir dr. *Aloyzas Vidugiris*.

Lapkričio 4 d. Lietuvos mokslų akademijos Mažajoje salėje vykusiamе pasitarime *Lietuviškosios XXI a. technikos terminijos perspektyvos* dalyvavo dr. *Jonas Klimavičius*, doc. dr. *Danguolė Mikulėnienė*.

Lapkričio 17 d. Rašytojų klube įvyko pokalbis *Nepaliauojamas rūpestis dėl kalbos*. Jame pranešimus skaitė Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkė doc. dr. *Danguolė Mikulėnienė*, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Kalbos inspekcijos viršininkas *Donatas Smalinskas*. Diskusijose kalbėjo dr. *Jonas Klimavičius*, doc. dr. *Vytautas Vitkauskas*.

Lapkričio 18 d. Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje atidaryta paroda *Su Programos ženklų*, kurioje eksponuoti leidiniai, išleisti iš Valstybinės kalbos vartojimo ir ugdymo 1996–2005 m. programos lėšų. Atidaryme kalbėjo doc. dr. *Danguolė Mikulėnienė*, Instituto direktorius prof. habil. dr. *Algirdas Sabaliauskas*.

Lapkričio 18 d. iškilmingu vakaru Lietuvos menininkų rūmuose paminėtas valstybinės kalbos statuso atkūrimo 10-metis. Vakare kalbėjo Valstybinės lietuvių kalbos komisijos prie Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkė doc. dr. *Danguolė Mikulėnienė*.

Gruodžio 2–4 d. Lietuvių kalbos instituto leidykla pristatė savo naujausius leidinius knygų mugėje, vykusioje Lietuvos technikos bibliotekoje. Visuomenė supažindinta su leidyklos darbo specifika – sudėtingų lietuvių bei užsienio (anglų, vokiečių, rusų, lenkų, latvių, čekų ir kt.) kalbomis tekstų tvarkymu, taip pat su sukurtais kompiuteriniais rašmenimis dialektologijos ir onomastikos reikams, senosios lietuvių raštijos leidiniams.

Instituto svečiai

Vasario 13 d. profesorius *Guido Micheli* Institute skaitė paskaitą *Mažvydo giesmių santykis su vokišku šaltiniu*.

Vasario 25 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto salėje Vokietijos Federacinės Respublikos ambasados Lietuvoje kultūros atašė ponas *Carsten Rüpke* ir Greifswaldo (Vokietija) Ernsto Moritzo Arndto universiteto Baltistikos instituto direktorius profesorius *Jochen Dieter Range* iškilmingai įteikė Lietuvių kalbos institutui vertingą dovaną – Martino Lutherio raštų kritinį Weimaro leidimą (dvylika Vokiečių Biblijos tomų): *D. Martin Luthers Werke. Kritische Gesamtausgabe (Weimarer Ausgabe). Abt. III: Die deutsche Bibel. Bd. 1–12*. Ši Biblija – daugelio senųjų lietuviškų raštų šaltinis, būtinas senosios lietuvių kalbos, literatūros, kultūros tyrimams. Iki šiol viso šio Biblijos leidimo Lietuvoje neturėta. Dovaną sudaro 15 didelio formato knygų, jos vertė – 2 232 Vokietijos markės. Svečiams nuoširdžiai padėkojo Instituto direktorius prof. habil. dr. *Algirdas Sabaliauskas* ir Tarybos pirmininkas prof. habil. dr. *Vytautas Ambrazas*.

Spalio 6 d. Institute viešėjo profesorius *Antanas Klimas*.

Spalio 21–24 d. Institute viešėjo profesoriai *Anatolij Nepokupnyj* iš Ukrainos ir *Wojciech Smoczyński* iš Lenkijos. Svečiai domėjosi moksliniu Instituto darbu, naujausiais leidiniais, konferencijoje *Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai* perskaitė pranešimus.

Spalio 22–23 d. Institute lankėsi estas kalbininkas dr. *Lembit Vaba*, šiuo metu dirbantis Suomijoje, Tampērės universitete. Instituto ir Pedagoginio universiteto surengtoje konferencijoje jis perskaitė pranešimą *Apie Kazimiero Jauniaus Baltijos suomių kalbų etimologijas (Par Kazimiera Jauņa Baltijas somu valodu etimologijām)*. Minėtoje konferencijoje pranešimus perskaitė ir viešnios iš Latvijos *Ilgā Jansonē*, *Lidija Leikuma*, *Everita Milčonoka* ir *Anna Stafecka*.

Gruodžio 7 d. Instituto direkcijoje lankėsi prof. dr. *Jochen Dieter Range*. Aptartos mokslinio bendradarbiavimo galimybės ir perspektyvos.

Žmonės ir datos

Sausio 1 d. žymiam K. Sirvydo žodynų tyrėjui, žodynininkui, ilgamečiam Instituto darbuotojui dr. *Kazimierui Pakalkai* sukako 70 metų. Kolegos jubiliejus sausio 10 d. buvo paminėtas Žodynų skyriuje surengtoje popietėje.

Sausio 9 d. nepailstančiam žodynininkui, žymiam lietuvių frazeologijos tyrėjui dr. *Jonui Paulauskui* sukako 75 metai. Instituto darbuotojų vardu Jubiliatą pasveikino direktorius prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas.

Vasario 9 d. leksikografę dr. *Klementiną Birutę Vosylytę* 60-mečio proga Žodynų skyriuje pasveikino kolegos ir bičiuliai.

Balandžio 21 d. Instituto doktorantas *Laimutis Bilkis* viešame jungtinės LKI ir VDU doktorantūros komiteto posėdyje apgynė daktaro (humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591) disertaciją *Lietuvių priešaginės darybos helonimai*. Doktorantūros komitetas: pirmininkas ir darbo vadovas – prof. habil. dr. Aleksandras Vanagas (1993–1995), habil. dr. Vitalija Maciejauskienė (LKI, humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591); nariai – doc. dr. Laimute Balode (Latvių kalbos institutas, Helsinkio universitetas, humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591), habil. dr. Simas Karaliūnas (VDU, humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591), prof. habil. dr. Antanas Pakerys (VPU, humanitariniai mokslai, filologija, lietuvių kalba, H 592), prof. habil. dr. Zigmas Zinkevičius (Švietimo ir mokslo ministerija, humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591). Oponentai: habil. dr. Saulius Ambrazas (LKI, humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591), prof. dr. Vincentas Drotvinas (VPU, humanitariniai mokslai, lietuvių kalba, H 592).

Laimutis Bilkis nuo 1998 m. tapo Tarptautinės onomastikos mokslų tarybos (International Council of Onomastic Sciences) nariu.

Liepos 4 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas apdovanojo prof. habil. dr. *Vytautą Ambrazą* Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu.

Liepos 6 d. dr. *Klementina Vosylytė* Kultūros ministerijos sprendimu už mokslinį ir kultūrinį darbą apdovanota Karaliaus Mindaugo medaliu.

Rugsėjo 29 d. šv. Jonų bažnyčioje žymiajam vokiečių baltistui prof. dr. *Friedrichui Scholzui* buvo iškilmingai suteiktas Vilniaus universiteto garbės daktaro vardas. Iškilmėse dalyvavo ir Instituto mokslininkai.

Lapkričio 4 d. Lietuvių Tautos fondas (JAV) pranešė, kad Evelinos Kolupailaitės Masiokienės 1998 m. stipendija paskirta doktorantui *Edmundui Trumpai*.

Lapkričio 23 d. Tarybos narį literatūrologą prof. habil. dr. *Vytautą Kubilių* 70-mečio proga Instituto vardu pasveikino direktorius prof. habil. dr. Algirdas Sabaliauskas.

Lapkričio 24 d. Vardyno skyriaus mokslinė bendradarbė *Marija Razmukaite* viešame jungtinės LKI ir VDU doktorantūros komiteto posėdyje eksternu apgynė filologijos darbą *Lietuvos priesaginiai oikonomimai* (humanitariniai mokslai, filologija, onomastika, H 370). Doktorantūros komitetas: pirmininkas ir darbo vadovas – habil. dr. Simas Karaliūnas (VDU, humanitariniai mokslai, filologija, onomastika, H 370), nariai – habil. dr. Vitalija Maciejauskienė (LKI, humanitariniai mokslai, filologija, onomastika, H 370), habil. dr. Saulius Ambrasas (LKI, humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591), prof. dr. Vincetas Drotvinas (VPU, humanitariniai mokslai, filologija, lietuvių kalba, H 592), doc. dr. Alvydas Butkus (VDU, humanitariniai mokslai, filologija, onomastika, H 370). Oponentai: prof. habil. dr. Zigmas Zinkevičius (LKI, humanitariniai mokslai, filologija, baltų kalbos, H 591), doc. dr. Grasilda Blažienė (VPU, humanitariniai mokslai, filologija, onomastika, H 370).

Gruodžio 7 d. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkiu Nr. 387 dr. *Aloyzui Vidugiriui* paskirta aukščiausiojo laipsnio valstybės stipendija 1999 ir 2000 metams.

Gruodžio 25 d. dr. *Aloyzui Vidugiriui* sukako 70 metų. Jubiliejinę sukaktis paminėta Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriuje gruodžio 29 d. Gerbiamą Jubiliatą sveikino kolegos, bičiuliai, Kalbos draugijos nariai.

*Irena Andriukaitienė
Artūras Judžentis*